

Провадження № 2/522/1728/14
Справа № 522/26983/13-ц

РІШЕННЯ ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

22.05.2014 року, Приморський районний суд м. Одеси, у складі:

головуючого судді - Турецького О.С.,

при секретарі – Гасуляк С.Г.,

за участю представника позивача – Печерова Е.І., відповідача – Романовського В.С., представника відповідача – Латипова Т.Г.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні, в залі Приморського районного суду м. Одеси, цивільну справу за позовом Управління Пенсійного Фонду України в Приморському районі міста Одеси до Романовського Віктора Станіславовича про захист ділової репутації та спростування недостовірної інформації, -

ВСТАНОВИВ:

Управління Пенсійного Фонду України в Приморському районі міста Одеси звернулося до суду з вказаним вище позовом, в якому просить визнати інформацію про управління Пенсійного фонду України в Приморському районі м. Одеси, поширену на сторінці інтернет-сайту “Українська правда. Життя” 11 жовтня 2013 року через мережу Інтернет стосовно: відсутності доступу для отримання від управління послуг громадянами з обмеженими фізичними можливостями; недотримання управлінням законодавства щодо встановлення графіку прийому громадян та надання їм адміністративних послуг в режимі “єдиного вікна”; незабезпечення громадян реалізації права на отримання / перерахунок пенсії та навмисним створенням незручностей для отримання громадянами України послуг в управлінні, недостовірною та такою, що порушує особисте немайнове право управління на недоторканність ділової репутації, а також зобов’язати Романовського В.С. спростувати недостовірну інформацію про управління Пенсійного фонду України в Приморському районі м. Одеси.

25.03.2014 року, позивачем було уточнено позовні вимоги стосовно порядку та змісту спростування.

Свої вимоги позивач обґрунтував наступним.

11 жовтня 2013 року через мережу Інтернет, а саме сторінку інтернет-сайту видання “Українська правда. Життя” <http://life.pravda.com.ua/columns/2013/10/11/140719/> було поширено інформацію, яка є недостовірною та принижує ділову репутацію Управління Пенсійного фонду України в Приморському районі м. Одеси (далі – Управління).

Інформацію було доведено невизначеному колу осіб, оскільки поширено в загальнодоступній мережі Інтернет.

Поширена недостовірна інформація полягає в наступному:

“...установленной в Приморском пенсионном кнопки вызова для людей с ограниченными возможностями - вполне достаточно. Однако эта волшебная "кнопка" - всего лишь обычный звонок, расположенный на высоте роста взрослого человека. Редкий инвалид-колясочник дотянется до него! А если и дотянется, то принимает его будут, видимо, прямо на лестнице...”.

Відомості, поширені відповідачем, на думку позивача не відповідають дійсності, так як, починаючи з 2009 року Одеська обласна організація Всеукраїнської спілки інвалідів проводить обстеження приміщень управління щодо забезпечення прийому осіб з обмеженими фізичними можливостями. Остання перевірка відбулася 30.09.2013 року, за наслідками якої було складено акт обстеження приміщень управління та встановлено здатність управління проводити прийом громадян з обмеженими фізичними можливостями. Кнопка виклику спеціаліста управління знаходиться в доступному для виклику місці (на висоті 1 метру над поверхнею землі), що дає можливість для реалізації права на пенсійне забезпечення громадянам з обмеженими фізичними можливостями.

При цьому, поширена інформація стосується саме Еправління, про що свідчить: вказівка саме на Управління Пенсійного фонду України в Приморському районі м. Одеси за адресою: вул. Рішельєвська, 60.

Твердження відповідача про те, що “Глядя на "Режим работы" на улице, можно сделать простой вывод: в пятницу - "короткий день" без обеда. Однако на кабинете - другая информация: короткий день, но... с обедом в 1,5 часа... Это касается не только пятницы. В будние дни обед продолжается те же 1,5 часа, и ни минутой меньше. Таким образом, здесь фактически установлен семичасовой рабочий день.” також не відповідає дійсності, адже законодавством України встановлений восьмигодинний робочий день та обідні перерви, що працівниками управління не порушується та відповідає графіку тривалості робочого тижня.

Інформація з приводу того, що “в управленні працюють 150 человек. Однако легко убедиться, что прием посетителей в "Едином окне" ведут всего два (!) сотрудника ... Основной функцией Пенсионного фонда является обеспечение граждан пенсией. Даже сбор средств в фонд является вторичным, поскольку ведется именно для обеспечения людей пенсией...основной функцией - приемом посетителей для назначения и перерасчета пенсии - занимаются всего два человека из 150!” не відповідає дійсності, отже, не є достовірною.

Штатна чисельність працівників управління складає 194 особи, з яких працівників відділу пенсійного забезпечення №1, що розташований по вул. Рішельєвська, 60 - 25 осіб. З метою запровадження прийому та обслуговування осіб, які звертаються до управління та для забезпечення спрощення процедур отримання послуг в органах Пенсійного фонду України, скорочення строків надання послуг та підвищення зручності їх отримання, інформативності громадян щодо порядку, способу та умов отримання послуг, в управлінні з 26.03.2012 року запроваджено прийом громадян за принципом “єдине вікно”. За адресою: вул. Рішельєвська, 60 прийом проводять 6 спеціалістів, з яких 2 спеціаліста з питань призначення та перерахунку пенсій.

Твердження “Мытарства пенсионеров при назначении и перерасчете пенсии - это отдельная тема. Здесь и темные закулисы многочисленных законов, и наглая корректировка законов ведомственными инструкциями, и надменные маски на лицах сотрудников. Дорого это все обходится пожилым людям.” не може вважатися достовірною інформацією, оскільки відповідач не має і не може мати відповідних статистичних даних, які підтверджують незаконність прийняття рішень управлінням чи фактів зловживання чинним законодавством України.

Отже, позивач вважає, що Романовський В.С. поширив зазначену вище інформацію про Управління Пенсійного фонду України в Приморському районі м. Одеси, яка є недостовірною.

Негативна недостовірна інформація, поширена відповідачем про Управління порушила його право на недоторканність ділової репутації, оскільки спотворила та принизила оцінку діяльності управління з боку громадськості та суспільства.

В судовому засіданні представник позивача позовні вимоги підтримав у повному обсязі та просив суд позов задовольнити, відповідач та його представник просили в задоволенні позову відмовити, надали письмові заперечення на позов, згідно яких Романовський В.С. не заперечую, що саме він написав цю статтю і подав її до редакції, але рішення про оприлюднення було прийнято саме редакцією.

Поширена інформація не підлягає спростуванню, оскільки є оціночними судженнями, заснованими на фактичній основі.

Пенсійний фонд України та його регіональні (територіальні) відділення є органами виконавчої влади. Відповідно, на його “ділову” репутацію не може впливати достовірна та офіційна інформація про діяльність цього органу. Органи державної виконавчої влади не задіяні в діловому обороті та не отримують прибутку від підприємницької діяльності, а фінансуються виключно з бюджету, їхнє фінансування визначається виключно Законами України і не залежить від думки споживачів державних послуг.

З’ясувавши обставини, якими сторони обґрунтовують свої вимоги та заперечення, та правовідносини сторін, що впливають з таких обставин, вислухавши учасників цивільного процесу, перевіривши їх доводи наявними в справі доказами, дослідивши матеріали справи, надавши їм правову оцінку, суд вважає, що позов задоволенню не підлягає повністю, виходячи з наступного.

Процесуально-правовою нормою ст. 277 ЦК України обов’язок доказування достовірності негативної інформації покладений на особу, яка її розповсюджує.

Так, негативна інформація, поширена про особу, вважається недостовірною, якщо особа, яка її поширила, не доведе протилежного.

Як впливає з матеріалів справи, 11 жовтня 2013 року через мережу Інтернет, а саме сторінку інтернет-сайту видання “Українська правда.” розділ “Життя” <http://life.pravda.com.ua/columns/2013/10/11/140719/> було опубліковано статтю “Высшая мера социальной защиты или Кнопка для бюрократа”.

Романовський В.С. є журналістом, членом Національної спілки журналістів України.

Стаття підписана його офіційним псевдонімом, вказаним в членському квитку – “Станіславський”.

Позивач вимагає спростувати чотири фрагменти статті, вважаючи, що інформація, поширена в них є не достовірною. Однак, при цьому не відбувається розмежування фактів та оціночних суджень, які засновані на достатній фактичній основі.

Відповідно до статті 277 ЦК України, спростуванню підлягає лише недостовірна інформація.

Згідно з Постановою Пленуму Верховного Суду України від 27.02.2009 р. №1 “Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи” (далі - Постанова №1), пунктом 15 роз’яснено, що “недостовірною вважається інформація, яка не відповідає дійсності або викладена неправдиво, тобто містить відомості про події та явища, яких не існувало взагалі або які існували, але відомості про них не відповідають дійсності (неповні або перекручені).

Стаття 30 Закону України “Про інформацію” встановлює, що ніхто не може бути притягнутий до

відповідальності за висловлення оціночних суджень. Оціночними судженнями, за винятком наклепу, є висловлювання, які не містять фактичних даних, критика, оцінка дій, а також висловлювання, що не можуть бути витлумачені як такі, що містять фактичні дані, зокрема з огляду на характер використання мовно-стилістичних засобів (вживання гіпербол, алегорій, сатири). Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості.

В пункті 19 Постанови №1, зазначається, що, відповідно до статті 277 ЦК, не є предметом судового захисту оціночні судження, думки, переконання, критична оцінка певних фактів і недоліків, які, будучи вираженням суб'єктивної думки і поглядів відповідача, не можна перевірити на предмет їх відповідності дійсності (на відміну від перевірки істинності фактів) і спростувати, що відповідає прецедентній судовій практиці Європейського суду з прав людини при тлумаченні положень статті 10 Європейської Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.

Предмет позову - стаття "Высшая мера социальной защиты или Кнопка для бюрократа" не є технічним або бюрократичним документом, написаним згідно з якимось стандартом, інструкцією, законом, а є літературним твором. Про це свідчить сама назва, в якій використано одразу два поняття в переносному сенсі – "Высшая мера социальной защиты" и "Кнопка для бюрократа" та весь її подальший текст.

"Высшая мера социальной защиты" — це назва смертної кари в радянському кримінальному праві до 1958 року. Зрозуміло, що автор не використав це знане словосполучення в прямому сенсі, бо стаття про пенсійний фонд, а не про історію кримінального права. Автор, порівнявши призначення пенсії зі смертною карою, дався до мовностилістичного літературного засобу "алегорія", а також до засобу "гротеск", який є елементом сатири.

Те ж саме сталося із словосполученням "Кнопка для бюрократа", де бюрократ, тобто людина, порівнюється, асоціюється з машиною, на котру можна поставити кнопку.

В статті багато інших літературних прийомів, гіпербол на кшталт: "волшебная кнопка", "адовые муки". Є афористичні, алегоричні висловлювання: "Воистину, пенсионеры - самое дорогое, что есть у государства..." , "Чтобы получать достойную пенсию в старости, надо правильно голосовать молодости".

В позовній заяві наведено чотири фрагмента зі статті з "Української правди", котрі позивач вважає недостовірними. Все інше, у том числі фотоматеріали в кількості п'ять фото, позивачем не спростовується.

Хоча стаття є цілісним літературним твором і її треба розглядати як єдиний комплекс фактів і оціночних суджень автора.

Відповідно до ч. 2 ст. 302 ЦК України, фізична особа, яка поширює інформацію, отриману з офіційних джерел (інформація органів державної влади, органів місцевого самоврядування, звіти, стенограми тощо), не зобов'язана перевіряти її достовірність та не несе відповідальності в разі її спростування; фізична особа, яка поширює інформацію, отриману з офіційних джерел, зобов'язана робити посилання на таке джерело.

Стаття базується на фотоматеріалах, зроблених в приміщеннях позивача, а також на офіційних, зареєстрованих листах позивача до відповідача, тобто на офіційній інформації. Всі необхідні посилання у статті надано.

Щодо суспільного інтересу та правомірності дій відповідача.

Відповідно до ч. 2 ст. 29 Закону України "Про інформацію", предметом суспільного інтересу вважається інформація, яка свідчить про загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності України; забезпечує реалізацію конституційних прав, свобод і обов'язків; свідчить про можливість порушення прав людини, введення громадськості в оману, шкідливі екологічні та інші негативні наслідки діяльності (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб тощо.

Суспільний інтерес до діяльності позивача - Управління Пенсійного фонду України полягає в наступному: діяльність Управління повинна бути направлена на забезпечення потреб пенсіонерів, серед яких багато людей з обмеженими можливостями у такий спосіб, щоб не порушувати їхні права, честь та гідність, створити належні умови прийому громадян; необхідність неухильного дотримання Законів України, зокрема, Закону України "Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні".

Відповідно до ч. 3 ст. 2 Закону України "Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації", право висвітлення і коментування діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, подій державного життя в Україні гарантується конституцією, цим Законом, іншими законами України.

Таким чином, дії стосовно підготовки та передачі в редакцію статті були повністю правомірними та гарантованими законодавством.

У п. 23 Постанови № 1 зазначено: "Вимоги про захист гідності, честі чи ділової репутації впливають із порушення особистих немайнових прав."

Пунктом 15 Постанови № 1 визначено: При розгляді справ зазначеної категорії суди повинні мати на увазі, що юридичним складом правопорушення, наявність якого може бути підставою для задоволення позову, є сукупність таких обставин: а) поширення інформації, тобто доведення її до відома хоча б одній особі у будь-який спосіб; б) поширена інформація стосується певної фізичної чи юридичної особи, тобто позивача; в) поширення недостовірної інформації, тобто такої, яка не відповідає дійсності; г) поширення

інформації, що порушує особисті немайнові права, тобто або завдає шкоди відповідним особистим немайновим благам, або перешкоджає особі повно і своєчасно здійснювати своє особисте немайнове право.

Чинне законодавство не містить визначення понять гідності, честі чи ділової репутації, оскільки вони є морально-етичними категоріями й одночасно особистими немайновими правами, яким закон надає значення самостійних об'єктів судового захисту. Під діловою репутацією юридичної особи, у тому числі підприємницьких товариств, фізичних осіб - підприємців, адвокатів, нотаріусів та інших осіб, розуміється оцінка їх підприємницької, громадської, професійної чи іншої діяльності, яку здійснює така особа як учасник суспільних відносин (п. 4 Постанови № 1).

Відповідно до п. 1 Положення про Пенсійний фонд України, затвердженого Указом Президента України від 6 квітня 2011 року № 384/2011, Пенсійний фонд України (його управління) входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики з питань пенсійного забезпечення та ведення персоналізованого обліку надходжень від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Відповідно, на його "ділову" репутацію не може впливати достовірна та офіційна інформація про діяльність цього органу. Органи державної виконавчої влади не задіяні в діловому обороті та не отримують прибутку від підприємницької діяльності, а фінансуються виключно з бюджету, їхнє фінансування визначається виключно Законами України і не залежить від думки споживачів державних послуг, вони не припиняють свого існування, не зменшиться кількість їхніх клієнтів, тому їхня репутація не може постраждати.

Відповідно до п.28 Постанови №1: "Розглядаючи справи за позовами органів державної влади та місцевого самоврядування, суди мають враховувати положення частини другої статті 49 Закону України "Про інформацію", згідно з якою органи державної влади, органи місцевого самоврядування як позивачі у справах про захист честі, гідності та ділової репутації вправі вимагати по суду лише спростування недостовірної інформації та не мають права вимагати відшкодування моральної (немайнової) шкоди. Проте це не позбавляє посадову особу органу державної влади чи органу місцевого самоврядування права на захист честі, гідності та ділової репутації у суді".

Щодо правомірності опублікування спростування в редакції позивача.

Відповідно до п. 5 Постанови №1: "Відповідно до статей 94, 277 ЦК фізична чи юридична особа, особисті немайнові права якої порушено внаслідок поширення про неї недостовірної інформації, має право на відповідь, а також на спростування цієї інформації".

При цьому суди повинні враховувати такі відмінності: а) при спростуванні поширена інформація визнається недостовірною, а при реалізації права на відповідь — особа має право на висвітлення власної точки зору щодо поширеної інформації та обставин порушення особистого немайнового права без визнання її недостовірною; б) спростовує недостовірну інформацію особа, яка її поширила, а відповідь дає особа, стосовно якої поширено інформацію".

В тексті спростування, запропонованого позивачем, подано власну точку зору, що характерно для відповіді.

Згідно статтею 17 Закону України "Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини", суди зобов'язані застосовувати при розгляді справ Конвенції та практику Європейського Суду як джерело права. Згідно частини 1 статті 2 Закону, рішення є обов'язковим для виконання Україною відповідно до статті 46 Конвенції.

Відповідно до ст. 10 Європейської Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватись своїх поглядів, одержувати і передавати інформації та ідеї без втручання органів влади і незалежно від кордонів..."

Керуючись ст. ст. 3-4, 6-8, 10-11, 15, 58-60, 109, 208-209, 212-215, 218, 294 ЦПК України, суд,-

ВИРІШИВ:

Позов Управління Пенсійного Фонду України в Приморському районі міста Одеси до Романовського Віктора Станіславовича про захист ділової репутації та спростування недостовірної інформації – залишити без задоволення.

Рішення суду може бути оскаржено до Апеляційного суду Одеської області через Приморський районний суд м. Одеси шляхом подачі апеляційної скарги протягом десяти днів з дня проголошення рішення, а у випадку коли сторони були відсутні у судовому засіданні під час проголошення судового рішення, можуть подати апеляційну скаргу протягом 10-ти днів з дня отримання копії цього рішення.

Суддя:

О.С.Турецький
22 травня 2014 року

